

O uso ou consumo do tabaco convencional, os produtos do tabaco e o cigarro electrónico son prexudiciais para a saúde, xa que todos eles conteñen nicotina, substancia altamente adictiva e con nocivos efectos cardiovasculares, comprobados cientificamente, ademais doutras substancias potencialmente daniñas.

A normativa actual, basicamente a 'Lei 28/2005 de medidas sanitarias fronte ao tabaquismo e reguladora da venda, a subministración, o consumo e a publicidade dos produtos do tabaco', e as súas posteriores modificacións polas leis 42/2010 e 3/2014 e polo Real Decreto 579/2017, son o marco legal onde están establecidas as regulacións do tabaco e os produtos derivados do tabaco.

A implantación da Lei fixo que se produza un efecto de "desnormalización" do consumo de tabaco na sociedade, o que levou unha diminución do seu consumo, debido a que moitos fumadores expónse a cesación, e a poboación máis nova non se inicia. Ante esta situación, a industria tabacalera foi introducindo diferentes produtos para tentar paliar un descenso nas súas ganancias, e captar novos consumidores, así como fidelizar aos fumadores, ofrecéndolles produtos novos cuxo mensaxe principal é o menor risco para a saúde de supostos 'produtos máis saudables' que o tabaco convencional. Con todo, actualmente non existen evidencias científicas que confirmen estas afirmacións.

A Organización Mundial da Saúde (OMS) advirte que non existe un nivel inocuo de exposición pasiva nin un limiar de consumo seguro, polo que calquera exposición, uso ou consumo, terán consecuencias negativas na saúde. España asinou no ano 2003 o Convenio Marco do Control do Tabaco da OMS, que recoñece que existe un conflito de intereses entre a industria do tabaco e a saúde pública dos cidadáns, e no artigo 5.3 obriga ás partes á protección das políticas de saúde pública dos intereses comerciais e outros intereses creados da industria do tabaco.

Destes produtos novos, os primeiros en aparecer foron os dispositivos susceptibles de liberación de nicotina, coñecidos tamén como cigarros electrónicos, segundo a definición que aparece na Lei 28/2005 da Directiva 2014/40/UE: 'un produto, ou calquera dos seus compoñentes, incluídos os cartuchos e o dispositivo sen cartucho, que poida utilizarse para o consumo de vapor que conteña nicotina a través dunha boquilla. Os cigarros electrónicos poden ser desechables, recargables mediante un contedor de carga, ou recargables con cartucho dun só uso'.

Estes dispositivos son introducidos atribuíndolles unhas determinadas características, consistentes en ser un produto novo no mercado, de prezo baixo para facilitar a súa accesibilidade, promovido como un consumo de baixo risco alternativo ao tabaco, e como unha posible ferramenta para os fumadores que queren deixar de selo.

Estas estratexias fano moi atractivo para mozos e adultos, con importantes implicacións, que no caso dos mozos van desde o potencial efecto da nicotina no cerebro do adolescente, ao risco de adicción, podendo converterse na porta de entrada ao consumo de tabaco.

Desde a súa aparición realizáronse múltiples estudos para valorar os efectos para a saúde da súa utilización, e tamén da exposición pasiva. Sabemos xa que os cigarros electrónicos emiten determinadas substancias volátiles no seu vapor que poden ser inhaladas de forma pasiva polas persoas que se atopen nun recinto pechado.

Aínda que estas partículas parecen atoparse en menores concentracións que nos produtos do tabaco convencionais, poden penetrar profundamente nos pulmóns, sendo un potencial risco para a saúde. Na actualidade, os resultados dos diversos estudos realizados sobre o 'vapeo pasivo', confirman este potencial risco, aínda que haxa que esperar para coñecer en profundidade os efectos negativos da devandita exposición.

O posicionamento da OMS é claro: "os cigarros electrónicos son dispositivos que manteñen ou poden xerar un trastorno adictivo (WHO 2013) e afirma que, non se demostrou cientificamente que os cigarros electrónicos poidan ser unha axuda no proceso de cesación tabáquica (WHO 2013)".

Os últimos en aparecer "os cigarros sen combustión" conteñen tabaco e diferéncianse dos cigarros convencionais en que ao utilízaos non hai combustión, senón quecemento, alcanzándose temperaturas de 350°, o seu uso produce vapor, o que os igualaría aos cigarros electrónicos. Sabemos por estudos químicos, que a corrente lateral do fume do tabaco (producida a uns 300-400°) contén unha maior densidade de elementos tóxicos que a principal. Actualmente e mentres non se estude en profundidade os seus efectos en quen os utiliza, non é posible asegurar que sexa menos daniño que o que temos ata agora. O que se pode afirmar con toda seguridade, é o seu potencial adictividade e toxicidade para a saúde.

A difusión destes produtos leva o risco de que se enlentezan, deteñan ou revertan os procesos de desnormalización do consumo de tabaco, os cales están levando a maior cesación e menor iniciación naqueles países que aplican as diversas medidas de control recollidas no Convenio Marco sobre o Control do Tabaco.

Os cigarros sen combustión, regúlanse de igual maneira que os cigarros convencionais e o uso/consumo dos cigarros electrónicos nos diferentes ámbitos, publicidade e outros aspectos están recolleitos na Lei 3/2014 e no RD 579/2017, sendo modificacións da Lei 28/2005.

Diminuír a accesibilidade, regular a publicidade, a venda e promoción do tabaco, os produtos do tabaco e os cigarros electrónicos, son medidas de comprobada eficacia para a prevención e están especialmente dirixidas á poboación infante-xuvenil, sector prioritario a protexer.

A Lei 28/2005, establece a responsabilidade do cumprimento e seguimento da normativa nas CCAA (art.22.2), e así desde a implantación da Lei está vixente na Consellería de Sanidade, un plan de Inspeccións anual para asegurar o cumprimento da normativa, e con este fin leváronse a cabo 24.135 inspeccións (no ano 2017 realizáronse 3.493).

Por todo iso, a Consellería de Sanidade recomenda a todos os galegos, non consumir tabaco tradicional ou noutras formas, así como produtos relacionados ou novos, para evitar os problemas de saúde asociados ao seu consumo ou exposición pasiva, debido á súa toxicidade e efectos nocivos.